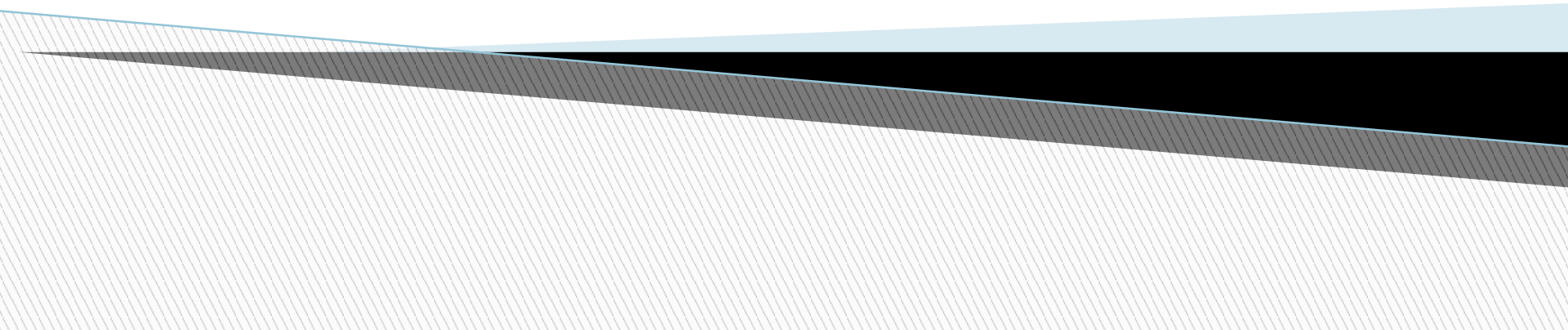

Суицидтің алдын алу.

1. Оқушының мінез-құлқы.
  2. Отбасы жағдайы
  3. Ата-ана және мұғаліммен қарым-қатынасы
  4. Достары және сыныптастарымен араласуы
  5. Күн тәртібінің сақталуы
  6. Сыныптан тыс іс-шаралар мен үйірмелерге қатысуы.
  7. Оқушының өзін-өзі ұстауы
-

Суицид- өте қауіпті дерт.

- “Суицидтік мінез-құлық өмір түйсігі мен өлім түйсігі арасындағы ішкі өзара іс – қимыл салдары болып табылады”. Бұл адам үшін өмірдің мән – мағынасының жойылуы, өмірге деген құштарлығының төмендеуі.
- Әсіресе психологиялық қиындықтарға қарсы тұру қиын.
- Басына қиыншылық түскен адам өзін әртүрлі ұстайды.
- Біреулер уайым - қайғыға салынып, бойындағы үрей мен қорқынышты жеңе алмайды, ақыр аяғында о дүниеге аттанады. Ал енді біреулер болса бәрін соның ішінде ең бастысы психологиялық ауыртпалықты жеңіп, көп жағдайда өз өмірлерін құтқарып қалады.

Суицидтің себептері:

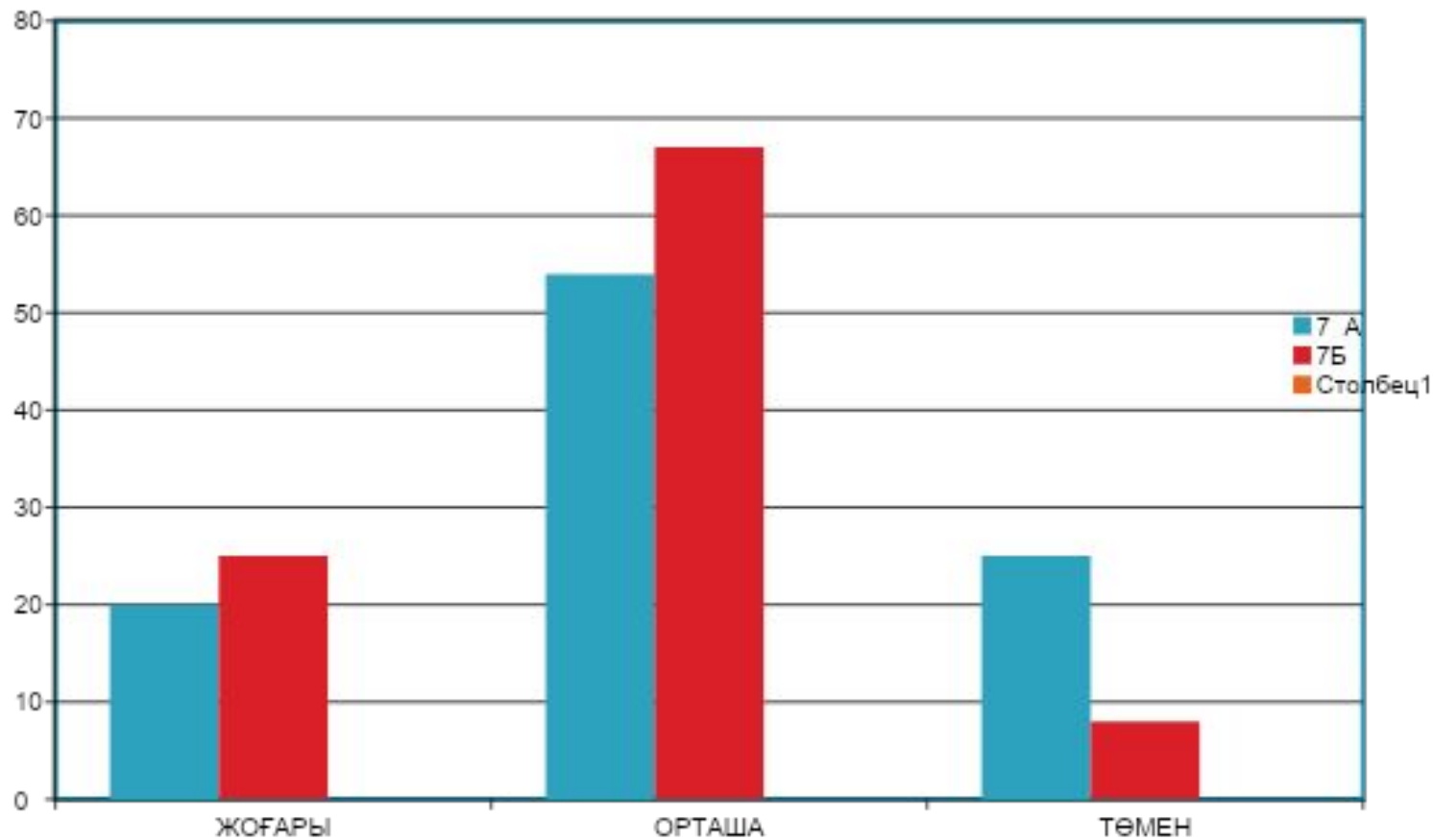
- 58,6 % - отбасынан;
- 27% - достарынан;
- 13% - жолы болмаушылықтан.

Ең қауіпті айлар:

Мамыр мен қараша.

«Өзін-өзі бағалау» тестінің қорытындысы .

Мақсаты: Оқушылар өздерін қаншалықты деңгейде бағалайтындығын анықтау.

Ата-аналар мен педагогтарға арналған кеңестер

- Балалардың отбасылық және ішкі мәселелерін ашық талқылаңыздар.
- Отбасылық жанжалдарға балаларды араластырмаңыздар.
- Баланы тыңдай, оның сұрақтарына жауап бере, оның мәселелерін талқылай білу қажет.
- Оның өмірінде немқұрайлы емес, шынайы қатысу қажет.
- Оған сеніңіз, кездейсоқ еркелігін кешіріңіз.
- Балаларыңызға шынайы мақсаттарды қоюға және оларға қол жеткізуге ұмтылуға көмектесіңіз.
- Кедергілерді жеңуге міндетті түрде жәрдемдесіңіз.
- Баланың үйдегі, мектептегі және даладағы құқықтары мен міндеттерін нақты анықтай біліңіз. Бұл жерде дәрежелік емес, табандылық қажет.
- Оны кемшіліктері үшін айыптамаңыз, кінәламаңыз, оны қорқыныш, жалғандық, жауласу әлеміне жолатпаңыз. (Әрекетті сынға алуға болады, бірақ адамды емес!)
- Жастардың кез-келген құнды оң бастамаларын сөзбен және іспен қолдаңыз.
- Ешқандай жағдайда күш қолданатын жазалауды қолданбаңыз.
- Өсіп келе жатқан балаларыңызды жақсы көріңіз, қамқоршыл болыңыз және өте маңыздысы, олармен әдепті болыңыз.
- Бір-біріңізді балаға билік етумен бопсаламаңыз.
- Қиын сәтте жанында болатын қамқоршы, жақсы көретін адамға көп нәрсе тәуелді. Ол потенциалды суициденттің өмірін құтқарып қалуы мүмкін.

БАЛАЛАРДА ӨЗІНДІК ҚАДІРЛЕУ МЕН ЖЕКЕ АДАМГЕРШІЛІГІН ДАМУҒА ҚАЛАЙ ЖӘРДЕМЕДЕСУ КЕРЕК

Мектепте:

- Жетістікке жетуге шынайы мүмкіндіктер ұсыныңыз;
- Балаға үнемі қызығушылық таныту, оның бастамаларын қабылдау және қолдау;
- Өткендегі қателіктері мен шалыс басуларына көңіл аудармай, мінезінің оң жақтарына назар салыңыз;
- Үнемі баланы қолдап, қайраттандырып, мақтау қажет, оны ешқашан сынға алмай, оған арсыздық көрсетпеу қажет;
- Баланың қолынан келетін тапсырмаларды таңдай отыра, оның сенімсіздігінің, қателік жіберуден және сәтсіздіктен, жаңа істен қорқудың алдын алу;
- Оған нақты мақсаттарды қоя білу және оның жетістіктері мен сәттіліктеріне шынайы баға беру.

БАЛА ҚАШАН РЕНЖИДІ

- Барлық сәтсіздіктерді саған артса, ренішті;
- Жетістіктерін байқалмаса, ренішті;
- Егерде саған сенбесе, ренішті;
- Сенің қолыңнан келетін істі басқа адамға тапсырса, ренішті;
- Басқалары қызықты нәрсемен айналысқанда, сені жабырқаңқы, ез болған іспен айналысуға мәжбүрлегенде, ренішті;
- Түсінікті және қызықты іс машақатқа, құтыла алмайтын іске айналғанда, ренішті;
- Үшінші тұлғалардан өзің туралы «жаңашылдық» білгенде, ренішті;
- Өз шаруаларымен жүріп, сен туралы ұмытқанда, ренішті;
- Сенен күмәнданса, ал сенде ақталу мүмкіндігі болмағанда, ренішті;

РЕНІШТЕР НЕГЕ ӘКЕЛЕДІ

- Оқшаулануға;
- Қарым-қатынаста шеттеуге;
- «Қатынастарды анықтау» ұмтылысына, бұл қақтығысқа ауысуы мүмкін;
- Қоршаған жағдайды «қара түстерде» көруге деген ұмтылысқа;
- Рационалдықтан эмоционалдық ауытқудың артуына;
- Жүйке-психикалық шиеленісудің артуына;
- Белсенділіктің төмендеуіне;
- Танымдық белсенділіктің реніш объектісіне аударуға және, нәтижесі ретінде, түскен ақпаратты дұрыс бағалаудың шектелуіне әкеледі.

БАЛАЛАР ӨМІР СҮРУДІ ӨМІРДЕН ҮЙРЕНЕДІ

- Егер баланы үнемі сынға алса, ол жек көруді үйренеді.
- Егер бала араздық ортасында өмір сүрсе, ол агрессияға үйренеді.
- Егер де баланы мұқатса, ол тұйық болады.
- Егер де бала жазғыру жағдайында өссе, кінә сезімімен өмір сүруге үйренеді.
- Егер де бала шыдамдылық ортасында өссе, ол басқаларды қабылдауға үйренеді. Егер баланы жиі көтермелесе, ол өзіне сенуге үйренеді.
- Егер де баланы жиі мақтаса, ол қайырымды болуға үйренеді.
- Егер бала адалдықта өмір сүрсе, әділ болуға үйренеді.
- Егер бала әлемге деген сенімде өмір сүрсе, ол адамдарға сенуге үйренеді.
- Егер бала қабылдау ортасында өмір сүрсе, ол әлемде махаббатты табады.